

Ķekavas novada pašvaldībai

Par Ķekavas novada Stratēģijas, Programmas un Vides pārskata projektu

Ķekavas novada stratēģijas Attīstības programmas stratēģiskās daļas Telpiskās attīstības perspektīvas sadaļā tiek piedāvāts apdzīvojuma struktūras redzējums un priekšlikumi attīstības centru izvietojumam, kuri, manā ieskatā, neveicinās novada stratēģisko mērķu sasniegšanu un vēl vairāk sadrumstalos rīcības un investīcijas, kā arī padarīs stratēģijas rezultātus grūti izvērtējamus.

Stratēģiskajā daļā identificētās piecas plānošanas telpas: Urbānā telpa, Centra telpa, Kultūrvēsturiskā telpa, Lauku telpa, Rekreācijas telpa, ir noteiktas voluntāri, neņemot vērā tur mītošo iedzīvotāju tipu, vajadzības un ekspektācijas dzīvei novadā. Kultūrvēsturiskās vērtības ir sastopamas visur novadā, ne tikai ap Daugmali, tāpat Lauku telpas iezīmes ir sastopamas ap Baldoni, Centra telpā un ap Mellupiem. No stratēģiskajā daļā sniegtās informācijas ir secināms, ka Urbānās telpas un Centra plānošanas telpu tipi ir noteikti ņemot vērā iedzīvotāju blīvumu tuvāk Rīgas robežai, savukārt Baldones un Daugmales telpas, šķiet, ir atvasinātas no ierastās apsaimniekošanas kārtības. Savukārt Mellupu lauku telpa, domājams, ir iezīmēta sekojot apkaimes iedzīvotāju aktivitātēm un Dzērumi tur "piekabināti" pēc vecā Ķekavas novada teritorijas administratīvās robežas.

Piedāvātais sadalījums neveicina **vietradi** (vietas identitātes elementu nodefinēšanas procesu ceļā uz vietas kopienas piederības veidošanu, kurā ir jāiesaista visas vietā ieinteresētās mērķgrupas, šajā procesā izmantojot pieeju "no apakšas uz augšu") un ir maldinošs attiecībā uz šo plānošanas telpu funkcionalitāti.

Zīmolveide Lolita Ozoliņa savā 2021.gada pētījumā par Ķekavas novadu "**Vietas iedzīvotāju iesaiste kopienas piederības apziņas veidošanā – stratēģija un idejas**" (pētījums pieejams biedrībā "Partnerība Daugavkrasts") cita starpā ir secinājusi, ka:

- Ir vairāki paplašinātā Ķekavas novada izaicinājumi, piemēram, infrastruktūras trūkums, nav izveidots sociālais kapitāls un nav veikta ainavisko vērtību novērtēšana, sadrumstalota NVO darbība, taču ir industriālas teritorijas mantojums un tā attīstības iespējas.
- Iezīmējas jaunienācēju savrups, *hipsterīgi* – urbāns dzīves stils, kas "pacieš" un labi sadzīvo ar novada industriālo vidi.
- **Izteikta mazdārziņu-vasarnīcu teritorijas un kultūras pārstāvēniecība novadā**, kas kļuvusi par pastāvīgām, bet ne deklarētām, dzīvesvietām.
- **Nav iedzīvotāju kopienu fizisko telpu.**

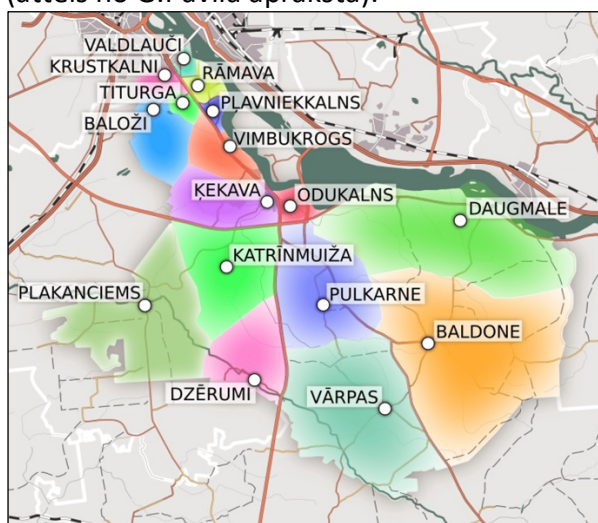
Iedzīvotāju tips visās piecās telpās, tai skaitā Kultūrvēsturiskās telpas, Lauku un Rekreācijas telpu vidēs ir līdzīgs: tie vairumā ir ekonomiski aktīvi darba ņēmēji, mazie un vidējie uzņēmēji, sociālajā profilā mažoritāri jaunās ģimenes, kuru dzīvē ir svarīgs Rīgas tuvums, bet viņiem tas tomēr nav bijusi izšķiroši, lai izvēlētos par labu dārgākai urbānai dzīvei Rīgas pilsētā.

Varētu apgalvot, ka Ķekavas novads visā tā kopumā pēdējo gadu laikā ir piepildījies ar tipiskiem metropoles zonas iedzīvotājiem, kam ir svarīga funkcionāla semi-urbāna dzīve zaļā dabas pamatnē, bet kuriem to vairumā nav raksturīga lauku teritorijām tipiskā ekonomiskā

aktivitāte: zemkopība, lauksaimniecība (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Functional_urban_area). Šo aspektu piedāvātais plānošanas telpu sadalījums pilnībā ignorē, bet tieši šī iedzīvotāju strata un tās pieaugums ir novada socioekonomiskais potenciāls, par ko līdz šim veiksmīgi konkurējam ar kaimiņu novadiem kreisajā un labajā Daugavas krastā. Taču, vai pieaugums turpināsies, ja šo attīstības tendenci neņemsim vērā plānošanā?

Augstākminētais iedzīvotāju tipa faktors ir būtisks tādēļ, ka plānošanas telpām seko funkcionālo pakalpojumu grozs, kā arī rīcības un iezīmētas investīcijas investīciju plānā. Situāciju labi ilustrē ciemu un mazciemu koncepts turpmāk koncepcijā. Ciemi un mazciemi šobrīd atrodas gan Centra telpā, gan Kultūrvēsturiskajā telpā, gan Rekreācijas telpā, gan Lauku telpā. Tas nenozīmē, ka šajos ciemos un mazciemos dzīvo cilvēki, kuriem ir svarīga tikai kultūrvēsturiskā telpa, tikai lauku telpa, vai tikai rekreācija, vai arī – ka šiem cilvēkiem nebūtu ekspektāciju par sakārtotu dzīves vidi un pieejamiem pakalpojumiem. Taču šis iedalījums praktiski nozīmē, ka ciemos un mazciemos dzīvojošajiem visā novadā gan būs pieejams ievērojami liesāks attīstības investīciju klāsts. Ja ņemam vērā, ka iedzīvotāju tipoloģija novadā būtiski neatšķiras, tad ir jāvaicā, kādēļ iedzīvotāji tiek šādā nelietderīgu un maldinošu plānošanas pieeju veidā dalīti, liedzot novadam izlīdzinātas un vienmērīgas attīstības iespēju.

2021. gada Sporta un atpūtas koncepcijas projektā, esošās situācijas aprakstā, pētnieks Gatis Pāvils ir precīzi identificējis, kā šobrīd ir izvietoti apdzīvotie centri, jeb ieteiktās apkaimes (attēls no G.Pāvila apraksta):

G.Pāvils konstatē, ka piedāvāto apkaimju iedzīvotāju skaits un platība krasi atšķiras – tuvāk Rīgai apkaimju platība ir mazāka bet iedzīvotāju skaits ir lielāks, savukārt, attālāk no Rīgas platība ir lielāka, bet iedzīvotāju skaits mazāks. Viņa piedāvātās apkaimes nesakrīt arī ar līdzšinējām pašvaldību un arī ciemu robežām, tiecoties atainot nevis formālās robežas bet gan iedzīvotāju ikdienas sasaisti ar jau esošiem apdzīvotuma centriem.

Mans ieteikums būtu atteikties no plānošanas telpu pieejas, tā vietā izmantojot resursu piesaisti apdzīvotajiem centriem (apkaimēm) novadā, kur katram no tiek raksturīgās iezīmes būtu: apdzīvotā centra kultūrvēsturiskā telpa, rekreācijas telpa, centra telpa un lauku telpa.

Šāda pieeja ilgtspējīgi veicinātu apkaimju kopienu kristalizāciju, pašvaldības stratēģijā ietvertu un kopienu virzītu attīstību, vietradi un līdzdalības mehānismu izveidošanos apvienotajā novadā. Tas ir mērķtiecīgs stratēģisks ieguldījums ilgtspējīgā novada nākotnē.

Novadniekiem ir potenciāls apzināt un iesniegt priekšlikumus par nepieciešamībām katrā no apdzīvotajiem centriem, kā tas bija vērojams viscaur darba grupās un sekojot NVO aktivitātei novadā. Šie materiāli ir pieejami ierakstos, gan arī ir precizējami rosinot diskusijas katrā no apkaimēm.

Šajās diskusijās būtu nepieciešams identificēt jēgpilnu un izmērāmu rīcību kopumu katrai apkaimei, lai tās vidējā posmā sasniegtu Attīstības programmas stratēģiskajā daļā definētos mērķus.

Zīmolvede, uzņēmēja un NVO dibinātāja
Sandra Zilberta
Ķekavas novada Baldones pagasta "Pētniekos"
2021.gada 14.decembrī

dokuments ir parakstīts elektroniski un satur laika zīmogu

Saziņai:
sandra.zilberta@gmail.com